

CONSILIUL PENTRU PREVENIREA ȘI ELIMINAREA DISCRIMINĂRII ȘI ASIGURAREA EGALITĂȚII

СОВЕТ ПО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЮ И ЛИКВИДАЦИИ ДИСКРИМИНАЦИИ И ОБЕСПЕЧЕНИЮ РАВЕНСТВА
COUNCIL ON THE PREVENTION AND ELIMINATION OF DISCRIMINATION AND ENSURING EQUALITY

Adresa: Republica Moldova, Chișinău, MD-2004
bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr.180, bir.405
tel.: +373 (0) 22 21-28-17

Адрес: Республика Молдова, Кишинёв, MD-2004
бул. Стефан чел Маре, 180, каб. 405
тел.: +373 (0) 22 21-28-17

DECIZIE din 22 februarie 2019 cauza nr. 245/18

Membrii Consiliului participanți la ședința de deliberare:

Ian FELDMAN – președinte
Svetlana DOLTU – membră
Andrei BRIGHIDIN – membru
Victorina LUCA – membră

au examinat, în ședință publică, susținerile scrise și verbale ale
petiționarei: Mariana Colun
reclamatului: Oleg Savva și
au deliberat, în ședință închisă, cu privire la următoarele.

I. Obiectul plângerii

Discriminare pe criteriu de limbă, sex, statut profesional, apartenență politică.

II. Admisibilitatea obiectului plângerii

Plângerea corespunde cerințelor art. 13 din Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității și nu ridică excepțiile de inadmisibilitate prevăzute de pct. 42 din Regulamentul de activitate al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, adoptat prin Legea nr. 298/2012.

III. Susținerile părților

Alegațiile petiționarei

- 3.1 Petiționara, angajată la Centrul de Investigații Jurnalistice, în data de 26 noiembrie 2018, a publicat materialul intitulat “Candidatul socialiștilor pentru Fălești: Venituri modeste, donații generoase și proiecte de legi centrate pe interesele personale”, care a fost postat pe adresa web: www.anticoruptie.md.
- 3.2 Investigația menționată a vizat informații expuse în declarațiile cu privire la venituri și proprietăți, cotizațiile de membru de partid, eventualele interese personale ale acestuia la elaborarea proiectelor de lege, precum și alte activități de interes public în care a fost implicat. În data de 11 decembrie 2018, petiționara a distribuit investigația sus menționată în rețeaua de socializare Facebook, în grupul public Lista Neagră or. Fălești.
- 3.3 Deputatul Oleg Savva, care era vizat în investigația jurnalistică, vădit deranjat de aspectele scoase la iveală, a agresat-o verbal și a încercat să o intimideze prin intermediul mesajelor trimise pe rețeaua de socializare Facebook.
- 3.4 Printre afirmațiile considerate discriminatorii, petiționara menționează că în grupul public Facebook, Lista neagră or. Fălești a fost postat comentariul de către reclamat cu următorul conținut: “în română... Будешь говорить на родине в Румынии”, “Вот видите она в Румыни дома а не тут”. Petiționara consideră aceste afirmații ca fiind discriminatorii pe criteriul de limbă.
- 3.5 Petiționara declară că alte afirmații ale reclamatului, făcute în grupul public Facebook, Lista Neagră or. Fălești sunt discriminatorii pe criteriu de sex, cum sunt următoarele. “и за таких как Вы и называют журналистику второй древней профессией!!!...есть журналисты и есть журнализды. Журнализды это те, что за

деньги мать родную продадут, этот грязный паскаль – пример продажности журналиста. К сожалению, таких как эта у нас хоть пруд прудь, хоть мостовую мости.” În viziunea petiționarei, postarea cu aceste afirmații este discriminatorie pe criteriu de sex.

- 3.6 Afirmațiile reclamatului “плюйтесь все равно знаете что за ваших моралиных уродов не проголосуют”, “Лучше напиши как дед твоей хозяйке Майе Санду”, “Такой же брехун как его брат Василе и Марьяна Колун. Одна компашка” petiționara le consideră discriminatorii pe criteriul de apartenență politică.
- 3.7 Petiționara consideră discriminatorii pe criteriul statutului profesional, jurnalist, a următoarelor afirmații ale reclamatului: “...и Вот Такое чудо (там написано чучело) учит нас жить”, “Статию свою прочитай написанное безграмотной девкой”, “лгуны и прочее что Вы есть а не журналисты”, “лепэдэтурь ваши вшивые журналисты...как Марияна Колун и как Нэстасе Василе ... и прочие”.
- 3.8 Petiționara consideră afirmațiile recamatului postate în grupul public Facebook, Lista Neagră or. Făleşti, instigare la discriminare. Reclamatul, aflându-se în poziție de putere (formator de opinie), fiind deputat în Parlament, politician, respectiv o personalitate publică, a exercitat influență asupra unui public larg (4516 membri ai grupului). Unii din membrii grupului au preluat afirmațiile postate de Oleg Savva, au susținut aceste afirmații prin “like-uri” și “distribuirii”, fie au postate și aceștia la adresa petiționarei comentarii discriminatorii.
- 3.9 Mai adaugă petiționara că acțiunile recamatului sunt pasibile de încadrare ca forme grave ale discriminării, deoarece discriminarea petiționarei a avut loc pe baza a două sau mai multe criterii.

IV. Dreptul național și internațional relevant

- 4.1 **Constituția Republicii Moldova prin art. 16 alin. (2)** prevede că toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.
- 4.2 **Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității la art. 1 alin. (1)** stabilește că scopul prezentei legi este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova în sferile politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vârstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar; **art. 2** oferă definiția instigării la discriminare ca orice comportament prin care o persoană aplică presiuni sau afișează o conduită intenționată în scopul discriminării unei terțe persoane pe baza criteriilor stipulate de prezenta lege **art. 3** stabilește că subiecți în domeniul discriminării sunt persoanele fizice și juridice din domeniul public și privat.
- 4.3 **Legea presei nr. 243/1994 la art. 1** stabilește că în Republica Moldova libertatea presei constituie un drept fundamental, consfințit de Constituție. Statul garantează tuturor persoanelor dreptul la exprimarea liberă a opiniilor și ideilor, la informare veridică asupra evenimentelor din viața internă și cea internațională prin intermediul publicațiilor periodice și al agențiilor de presă, care își desfășoară activitatea în condițiile pluralismului politic, precum și respectarea legislației cu privire la drepturile de autor; **art. 4 alin. (1)** prevede că publicațiile periodice și agențiile de presă publică, potrivit aprecierilor proprii, orice fel de materiale și informații, ținând cont de faptul că exercițiul acestor libertăți ce comportă datorii și responsabilități este supus unor formalități, condiții, restrângeri și unor sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea crimei, ocrotirea sănătății, protecția moralei, protecția reputației sau apărarea drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea unor informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judiciare; **art. 19** stipulează că jurnalist este persoana care se îndeletnicește cu munca literară și publicistică în cadrul mijloacelor de informare în masă, angajată la ele prin contract sau în alt mod,

conform legislației în vigoare; **art. 20 alin. (3)** prevede că statul garantează apărarea onoarei și demnității jurnalistului, îi ocrotește sănătatea, viața și bunurile.

- 4.4 **Legea cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23.04.2010 la art. 4 alin. (1)** statuează că statul garantează libertatea de exprimare a mass-mediei. Nimeni nu poate interzice sau împiedica mass-media să răspândească informații de interes public decât în condițiile legii; **art. 4 alin. (5)** stabilește că, cenzura în mass-media publică, precum și împiedicarea ilegală intenționată a activității mass-mediei, atrage răspundere penală; **art. 6 alin. (3)** stipulează că apărarea onoarei, demnității sau reputației profesionale nu poate prevala asupra libertății publicului de a primi informații de interes public; **art. 7 alin. (1)** orice persoană are dreptul la apărarea onoarei, demnității și reputației sale profesionale lezate prin răspândirea relatărilor false cu privire la fapte, a judecăților de valoare fără substrat factologic suficient sau prin injurie; **art. 8** nu poate fi intentată o acțiune cu privire la defăimare pentru declarația făcută: a) de către Președintele Republicii Moldova și deputații în Parlament în exercitarea mandatului; **art. 9 alin. (4)** prevede că persoanele care exercită funcții publice pot fi supuse criticii, iar acțiunile lor – verificării din partea mass-mediei, în ceea ce privește modul în care și-au exercitat sau își exercită atribuțiile, în măsura în care acest lucru este necesar pentru a asigura transparența și exercitarea responsabilă a atribuțiilor lor; **art. 11 alin. (2)** stabilește că informațiile despre viața privată și de familie a persoanelor publice și a persoanelor fizice care exercită funcții publice pot fi dezvăluite dacă aceste informații prezintă interes public. Răspândirea informațiilor respective nu trebuie să ducă la prejudicii nejustificate terților.
- 4.5 **Recomandarea nr. R (97) 21 a Comitetului de Miniștri cu privire la discursul instigator la ură** definește termenul “discursul instigator la ură” ca fiind toate formele de exprimare care propagă, incită, promovează sau justifică ura rasială, xenofobia, antisemitismul sau alte forme de ură fondate pe intoleranță, inclusiv intoleranță care se exprimă sub formă de naționalism agresiv și de etnocentrism, de discriminare și ostilitate față de minorități, imigranți și persoane provenite din imigrație.
- 4.6 **Recomandarea de politică generală nr. 15 a Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței** prevede, în preambul, că politicienii, liderii religioși, liderii comunității și alții în viața publică au o responsabilitate importantă în acest sens datorită capacității acestora de a exercita influență asupra unui public larg. Advocacy, promovarea sau instigarea, în orice formă, denigrarea, ura și prezentarea negativă a unei persoane sau a unui grup de persoane, precum și orice hărțuire, insultă, stereotipizare negativă, stigmatizare or amenințare cu privire la o asemenea persoană sau grup de persoane și justificarea oricărei forme de expresie enumerate mai sus, în baza rasei, culorii, descendenței, originii etnice sau naționale, vârstei, dizabilității, limbii, religiei sau opiniei, sexului, genului, identității de gen, orientării sexuale sau altei trăsături personale sau statut
- 4.7 **Recomandarea Nr. R (99) 1 a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la măsurile de promovare a pluralismului mijloacelor de comunicare în masă la capitolul I pct. 1** se statuează că, statele membre ar trebui să examineze introducerea unei legislații în scopul prevenirii sau contracarării concentrărilor care ar putea pune în pericol pluralismul mijloacelor de comunicare în masă la nivel național, regional sau local; **capitolul II, pct. 1** prevede că, statele membre ar trebui să supravegheze dezvoltarea noilor mijloacelor de comunicare în masă în vederea luării oricărei măsuri care ar putea să se dovedească necesară pentru a prezerva pluralismul mijloacelor de comunicare în masă și a asigura accesul echitabil al furnizorilor de servicii și de conținut la rețele precum și cel al publicului la noile servicii de comunicare; **capitolul III, pct. 1 din anexă** stipulează că, statele membre ar trebui să examineze măsurile care ar putea fi luate pentru ca un conținut variat al mijloacelor de comunicare în masă care reflectă diferite puncte de vedere politice și culturale să fie pus la dispoziția publicului, ținând cont de importanța care se atribuie garantării independenței editoriale a mijloacelor de comunicare în masă și de

interesul pe care măsurile adoptate pe o bază voluntară de către înseși mijloacele de comunicare în masă poate de asemenea să-l prezinte.

V. În concluzie, Consiliul reține următoarele

- 5.1 Din materialele dosarului, Consiliul stabilește că urmează să se pronunțe asupra existenței faptei de instigare la discriminare.
- 5.2 Consiliul reamintește că atât legislația națională (art. 15 alin. (1) și art. 19 din Legea nr. 121 cu privire a la asigurarea egalității), cât și practica Curții Europene a Drepturilor Omului (cauza D. H. și alții v. Republica Cehă par. 82-84, par.177, cauza Chassagnou și alții v. Franța par.91-92, Timishev v. Rusia par.57) prevede o regulă specială referitor la sarcina probei în litigiile privind discriminarea, și anume: sarcina probei trece la pârât atunci când petiționarul prezintă dovezi din care se poate prezuma că a existat un tratament discriminator. Reieșind din alegațiile expuse în plângere, pentru a institui prezumția instigării la discriminare, petiționara urma să prezinte fapte care ar arăta existența cumulativă a următoarelor elemente:
  - a) existența comportamentului prin care o persoană aplică presiuni sau afișează o conduită intenționată
  - b) cu scopul discriminării unei terțe persoane (aceasta presupune ca comportamentul să fie de natura unui îndemn la excludere, restricție, preferință sau deosebire în drepturi și libertăți a persoanei)
  - c) în baza unui criteriu protejat.
- 5.3 Examinând circumstanțele cauzei, Consiliul notează că prezumția instigării la discriminare a fost instituită. Consiliul a luat act de mesajele reclamatului (politician), postate în grupul public pe rețeaua de socializare. Aceste mesaje conțin expresii care sunt de natură să determine cititorii să aprecieze activitatea jurnalistică prin prisma unor caracteristici personale irelevante. Consiliul a observat că mesajele atentează la statutul profesional, sexul și originea națională a jurnalistei care a scris un articol deconspirator despre veniturile politicianului. Criteriul apartenenței politice, în viziunea Consiliului nu este aplicabil, or petiționara nu este membră a vreunui partid politic și nu a precizat dacă simpatizează un partid sau o formațiune social-politică.
- 5.4 Conform art. 15 alin. (1) din Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității, sarcina de a proba că faptele în cauză nu constituie discriminare revine persoanei despre care se presupune că a comis fapta discriminatorie. Consiliul urmează să aprecieze caracterul comportamentului deplâns din perspectiva amplitudinii acestuia într-un context anumit, efectului asupra publicului și gradului de determinare a publicului la acțiuni discriminatorii.
- 5.5 Reclamatul nu a prezentat poziția referitoare la cele invocate de petiționară. Consiliul reamintește că neprezentarea informațiilor solicitate poate fi interpretată în defavoarea persoanei care trebuie să le prezinte. Consiliul, de asemenea, menționează că prevederile art. 8 lit. a) din Legea cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 /2010 nu sunt aplicabile, or reclamatul nu exercita atribuțiile de deputat atunci când a răspândit mesajele disputate.
- 5.6 Consiliul reține că mesajele conțin expresii xenofobe (Будешь говорить на родине в Румынии) ceea ce denotă intenția autorului de a îndemna cititorii să analizeze conținutul articolului prin prisma faptului că autoarea nu ar fi competentă să scrie în Republica Moldova. De asemenea, utilizarea expresiilor ofensatoare caracteristice genului feminin (“безграмотной девкой”, “чучело”) conturează acțiunea de a incita auditoriul de a descredita activitatea jurnalistică de investigație, deoarece ar fi fost făcută de o femeie necărturară. De asemenea, expresiile caracteristice statutului profesional (“лгуны”, “лепэдэтурь”, “вшивые журналисты”, “журнализды”) pot fi considerate drept presiuni asupra cititorilor aplicate cu scopul de a prezenta breasla jurnalistică într-o lumină proastă și au ca efect lezarea demnității persoanelor care practică această meserie.
- 5.7 Un factor important la calificarea acestor mesaje îl constituie contextul în care au fost făcute și climatul social care poate influența efectul moral al acestora. În primul rând, mesajele au fost răspândite într-un mediul public, care au ajuns la un număr

semnificativ de cititori, respectiv, impactul este considerabil și trebuie abordat corespunzător. În al doilea rând, efectul distructiv al mesajelor poate fi sesizat din faptul că acestea au fost preluate și amplificate prin alte comentarii discriminatorii.

Astfel, conducându-se de prevederile art. 1, 2, 3 și art. 15 alin. (4) din Legea nr. 121 cu privire la asigurarea egalității, coroborat cu pct. 61 Regulamentul de activitate al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, adoptat prin Legea nr. 298/2012,

CONSILIUL DECIDE

1. Faptele constatate reprezintă instigare la discriminare pe criteriu de sex, statut profesional și origine națională.
2. Reclamatul va aduce scuze publice pentru afirmațiile instigatoare la discriminare, prin intermediul rețelei de socializare în care au fost postate enunțurile discriminatorii.
3. Reclamatul va depune toată diligența pentru a da dovadă de mai multă responsabilitate în comunicarea pe rețele de socializare, cât și în pozițiile sale publice și să se abțină pe viitor de la declarații, afirmații instigatoare la discriminare.
4. Reclamatul va informa Consiliul, în 10 zile de la recepționarea acestei decizii, despre măsurile întreprinse sau cele planificate pentru executarea recomandărilor formulate.
5. Decizia se comunică părților și va fi făcută publică pe adresa www.egalitate.md.
6. Decizia este cu drept de atac în instanța de contencios administrativ, conform prevederilor pct. 65 din Regulamentul de activitate al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, adoptat prin Legea nr. 298/2012 și Legii contenciosului administrativ nr. 793/2000.

Membrii Consiliului care au votat decizia:

Ian FELDMAN – președinte

Svetlana DOLTU – membră

Andrei BRIGHIDIN – membru

Victorina LUCA – membră